

можить взяти на озброєння принципи виховання та навчання і методики, які використовували у Львівській братській школі під час проведення занять.

Зауважимо, що описані у цій статті підходи в навчанні і вихованні молоді в братській школі Львова можуть бути адаптовані для цілей сучасної освіти, яка повертається до своїх культурних витоків християнської моралі, а це, у свою чергу, спонукає до подальших наукових пошуків. Перспективою одальшого наукового дослідження є вплив педагогічних ідей Івана (Іова) Борецького в становленні та розвитку Київської братської школи.

Список використаної літератури

1. *Борецький І.* Іже в святих отця нашого Іоанна Златоуста бесіда вибрана о воспітанії чад / *І. Борецький*// – Л., 1609. – 36с.
2. *Возняк М. С.* О воспітаніи чад / *М. С. Возняк*// Пам'ятки братських шкіл на Україні – К., 1985. – 25с.
3. *Голубев С.* Киевский митрополит Петр Могила и его духовные сподвижники / *С. Голубев*// – Киев, 1883-98. Т. I – 559 с.
4. *Науменко Ф. І.* Педагог-гуманіст і просвітитель І. М. Борецький. / *Ф. І. Науменко*// – Львів, 1963. – С. 116.
5. Рад. енциклопедія історії України. – К., 1971. – т.3. – С 375.

Яна Дзюба

ВИХОВАННЯ УЧНІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ НА НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЯХ ЯК УМОВА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ “НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА 2012 – 2021 РР.”

Становлення й розвиток ринкових відносин впливають на створення нових форм господарювання, котрі вимагають від людини якісно нових знань про перетворення інформації, матеріалів, а також безпосередньо на виконання різноманітних технологій. Дані зміни потребують підвищення рівня технологічної освіти починаючи зі школи. Серед комплексів заходів, що спрямовані на модернізацію освіти в Україні, на сьогодні важливе місце належить розв'язанню проблем загальноосвітньої сільської школи. Вона є важливою складовою освітньої системи покликана сприяти відродженню, збереженню і розвитку національно-культурних традицій свого регіону і її основним напрямом здійснення навчально-виховного процесу є технологічний.

Українська школа має базуватися на національній системі не лише виховання, а й освіти загалом. Визначаючи шляхи реформування змісту освіти в Україні на наступні десять років була створена і введена в дію «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки». В ній розкрито основні напрями, пріоритети, завдання і механізми реалізації державної політики саме в галузі освіти, котрі визначені для поліпшення, враховуючи зміни у суспільстві, освітнього процесу.

В сучасних умовах, поряд з інтеграційними процесами значно зростає потреба розвитку національної традиційної культури, збереження національної сутності українського народу передусім шляхом використання національно-культурних традицій і ремесел [1, с. 210]. Та поряд з цим у виховному процесі потрібно не забувати і про загальнолюдське, понаднаціональне, планетарне, тому що ми повинні формувати особистість учня не лише як українця, але й, перш за все, як людину, котра здатна гуманно ставитися до всіх народів світу.

Народне слово, традиції передавалися від покоління до покоління в піснях, казках, приказках, прислів'ях тощо. В них відображені національні традиції формування й розвитку особистості створені нашим народом. Особливе значення вони завжди мали для жителів сільської місцевості, де школа, здебільшого, єдиний навчально-виховний комплекс. На вчителя сільської школи покладено важливе завдання дослідження, передачі

та примноження в майбутньому кращих педагогічних систем, що були вироблені українським народом протягом тисячоліть. Тому не дарма в національній стратегії говориться, що «до ключових напрямів державної освітньої політики мають ввійти: ... побудова ефективної системи національного виховання, розвитку і соціалізації дітей та молоді» [3, с. 3].

Одним із найбільш доцільних аспектів національного виховання в сільській школі являється народне мистецтво, так як воно несе в собі всю повноту духовного генетичного коду національної пам'яті українського народу. Завданням вчителя, при вихованні на національно-культурних традиціях, є не просте відтворення та повернення до застарілих норм, традицій, а формування активної, самостійної, всебічно розвиненої особистості школяра, котра здатна самостійно мислити, працювати та знаходитися в постійному прагненні до самовдосконалення та самотворення, може здійснювати суспільний вибір, а також уміло поєднує свої права з обов'язками перед сім'єю, нацією та державою.

Народне мистецтво зберігає національний духовно-моральний ідеал людини. Так, К. Ушинський вважав, що кожен народ повинен будувати виховання виходячи із ідей свого народу. У системі знань він виділяв «знання необхідні», до яких він відносив знання рідної мови, традицій, культури, історії і т. д. Це свідчить про важливість духовних зв'язків особистості з конкретним суспільством, як основу здійснення навчально-виховного процесу в школі. Та хоча раніше цьому питанню приділялося дуже мало уваги, то сучасна освіта вносить значні зміни. Вчений довів у своїх роботах, що загальної виховної системи для всі народів немає.

В національній стратегії наголошується на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку освіти та на подолання наявних проблем, а також вирішення перспективних завдань сталого розвитку, котрі здійснюються через «...побудову ефективної системи національного виховання на засадах загальнолюдських, полікультурних, громадянських цінностей, забезпечення фізичного, морально-духовного, культурного розвитку дитини, формування соціально зрілої творчої особистості, громадянина України і світу, підготовка молоді до свідомого вибору сфери життєдіяльності» [3, с. 10]. Відповідно, завданням педагога сільської школи є сформувати різносторонню особистість, котра зможе при виході з навчально-виховного закладу не розгубиться в новому суспільстві, а продемонструє свої знання, уміння й навички у співвідношенні зі змінами в нашій країні та світі загалом.

Педагогічна теорія та практика на сьогодні знаходяться на новому рівні свого розвитку. Тому вчитель має бути національно свідомим українцем, що володіє високим рівнем культури, педагогічними надбаннями попередніх поколінь педагогів, скарбами народної педагогіки, здатний творчо використовувати їх на практиці. Носій добра і краси, вчитель ніколи не вживає щодо дітей кари або погроз [2, с. 323]. І саме національно-культурні традиції здатні інтегрувати певну спільність людей у високорозвинену сучасну націю.

Ще однією умовою успішного функціонування процесу виховання на традиціях полягає в спільній діяльності сім'ї і школи, вчителів та батьків. Будь-яке сімейне виховання спирається і ґрунтується на традиції, ідеали, норми в родині, котрі склалися протягом багатьох століть й особливо ціняться в родині. Сучасні дослідники наголошують на важливості відродження ідеалу доброго господаря. Цей ідеал нерозривно пов'язаний із принципом виховання в праці. Тому процес праці був невід'ємною складовою життя сільської родини і безпосередньо національного виховання. Родинне виховання залишається за своєю основою трудовим. І про важливість родинного виховання також неодноразово згадується в національній стратегії.

Національна стратегія також звертає нашу увагу і на сільську молодь. В ній говориться, що «для здійснення стабільного розвитку і нового якісного прориву в національній системі освіти необхідно забезпечити: ... б) у загальній середній освіті: урізноманітнення моделей організації освіти, зокрема для сільських дітей, створення умов для розвитку мережі недержавних загальноосвітніх навчальних закладів» [3, с. 12]. Та доцільним «внесення змін до законодавства в частині подолання негативних наслідків демографічної кризи, забезпечення підтримки дошкільної і шкільної освіти на селі (роз-

виток альтернативних моделей організації освіти, запровадження коригуючих коефіцієнтів для визначення нормативів фінансування малокомплектних шкіл, зменшення нормативів наповнюваності класів і груп тощо)» [3, с. 16].

Таким чином, виховання учнів сільської школи на національно-культурних традиціях повинно охоплювати весь навчально-виховний процес, про що наголошується в Національній стратегії розвитку освіти України на 2012 – 2021 роки про «Забезпечення національного виховання, розвитку і соціалізації дітей та молоді» [3, с. 21]. І педагоги повинні сприяти зростанню інтересу школярів до вивчення особливостей культури свого народу, національних традицій, ремесел того регіону де народився і виріс; формуванню та розвитку морально-етнічних поглядів та переконань.

Список використаної літератури

1. Бойко А. М. Виховання людини: нове і вічне: Методолого-теоретичний і практичний коментар / Алла Микитівна Бойко – Полтава: Техсервіс, 2006. – 568 с.
2. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: Навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко – К.: Знання, 2003. – 450 с.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр.

Тетяна Фазан

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПРИ ПРАВОСЛАВНИХ МОНАСТІРЯХ ХІХ СТ. В ПРАКТИЦІ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Основною метою виховання в нашому суспільстві є гармонійно розвинена й суспільно активна особистість. Вона повинна володіти науковим світоглядом, високоморальним потенціалом, бажати і вміти працювати, бути багатою духовно і добре сформованою фізично. Іншими словами, бути наближеною до досконалості. У різних народів ідеали досконалості дуже схожі, вони поєднують в собі якості, які характеризують всебічно і гармонійно розвинену людину: розум, красу, високі моральні чесноти, фізичну силу, витривалість тощо. Тобто, всебічно розвинена людина – це та, в якій добре розвинені всі її сторони. Формування такого виховного ідеалу відбувалося під впливом багатьох факторів, які були актуальними в тій чи іншій місцевості. Саме вони зумовлювали виховні ідеали. Український ідеал у вихованні має джерелом християнство та його культу.

Християнство, яке прийшло на зміну греко-римській культурі в Європі, не відкинуло її педагогіку, а використавши, переробило в дусі євангельської науки [2, с. 23]. Воно внесло значні зміни в розуміння ідеалу людини, створеної на Образ і Подобу Бога. Педагогіка, беручи до уваги Царство Боже, як мету життя християнина, отримала сотеріологічний характер [5, с. 13]. В перші століття християнська педагогіка відійшла не тільки від грецького розуміння, а й взагалі від виховного ідеалу гармонійно розвиненої особистості. Це можна пояснити жорстокими переслідуваннями християн. На ґрунті цього розвивався строгий аскетизм, а відтак і педагогічні ідеї, в яких витіснилась фізична сторона розвитку людини. Ситуація не зазнала суттєвих змін і тоді, коли воно стало домінуючою релігією. В цей час утворюються два різні виховні ідеали: лицаря, основною чеснотою якого була мужність, і монаха, який прагнув бути високо освіченим [5, с. 15]. Але по суті в християнстві завжди прагнули до ідеалу гармонійно розвиненої особистості на християнській основі. Представником цього ідеалу в світській педагогіці був Я. Коменський. Його послідовники, серед яких і Ж. Руссо, і надалі розвивали цю ідею. Особливо яскраво ідеї всебічно і гармонійно сформованої людини розвивав Й. Песталоцці. Він, як і Ж. Руссо, велику увагу приділяв трудовому вихованню. Наші українські педагоги писали, що всяке вдосконалення повинно включати в себе фізичну і духовну сторони дитини. Духовне життя вони зводили до мислення, почуттів і волі, тобто розумової, естетичної і моральної сфери. Вони вважали, що всі вони повинні складати одну гармонійну цілісність, доповнюючи одне одного.